

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องแนวทางการกัณเงินสำรองสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่คาดว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของธนาคารพาณิชย์ ผู้ศึกษาจะใช้แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

แนวคิดและทฤษฎี

1. ความรู้ทั่วไปของธนาคารพาณิชย์
2. หลักการบัญชีของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและการจำหน่ายหนี้สูญ
3. ลักษณะสินทรัพย์สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่คาดว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของธนาคารพาณิชย์
4. หลักเกณฑ์การจัดชั้นของลูกหนี้เงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์
5. แนวทางการกัณสำรองของลูกหนี้เงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์
 - 5.1 การกัณสำรองแบบรายสินเชื่อ (Individual Approach)
 - 5.2 การกัณสำรองแบบรายกลุ่มสินเชื่อ (Collective Approach)
6. การประเมินหลักประกัน
7. การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

ความรู้ทั่วไปของธนาคารพาณิชย์

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของการธนาคารพาณิชย์และธนาคารพาณิชย์ไว้ว่า การธนาคารพาณิชย์ คือ ธนาคารที่ประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น การให้กู้ยืม ซื้อขายหรือเก็บเงินตามตัวเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศ ทั้งนี้จะประกอบธุรกิจประเภทอื่น ๆ อันเป็นประเพณีของธนาคารพาณิชย์ด้วยก็ได้ สำหรับธนาคารพาณิชย์ คือธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ และหมายความรวมถึงสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ด้วย

หน้าที่ของธนาคารพาณิชย์

หน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่เกี่ยวกับธุรกิจการเงินการธนาคาร 3 ด้าน คือ

1. หน้าที่รับฝากเงิน โดยเงินที่รับฝากทั่วไปมี 3 ประเภท ได้แก่

1.1 เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม (Current Accounts) เป็นเงินฝากที่ผู้ฝากมีสิทธิถอนคืนเมื่อใดก็ได้ที่ต้องการ เรียกว่าบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งถอนโดยใช้เช็คเขียนสั่งจ่ายเป็นคำสั่งว่าให้จ่ายเงินให้บุคคลหนึ่งหรือตามคำสั่งบุคคลนั้น หรือผู้ถือเมื่อทวงถาม ธนาคารจะไม่คิดดอกเบี้ยเงินฝากประเภทนี้ให้

1.2 เงินฝากประเภทออมทรัพย์ (Saving Accounts) เป็นการรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามอีกลักษณะหนึ่ง โดยธนาคารจะออกสมุดคู่ฝากเป็นหลักฐานให้แก่ลูกค้าเงินฝากชนิดนี้ธนาคารจะจ่ายดอกเบี้ยด้วยแต่มีอัตราค่อนข้างต่ำ ตามที่ธนาคารกำหนด

1.3 เงินฝากประเภทฝากประจำ (Fixed Deposits) เป็นการรับฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่แน่นอนตามที่ตกลงกัน อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติหากผู้ฝากมีความจำเป็นจะขอถอนเงินก่อนสิ้นระยะเวลาที่กำหนดในข้อตกลงก็ได้โดยธนาคารจะไม่จ่ายดอกเบี้ยให้หากฝากยังไม่ครบ 3 เดือน หลักฐานการฝากเงินประเภทฝากประจำอาจเป็นใบรับฝาก สมุดคู่ฝาก หรือลักษณะอื่นก็ได้

2. หน้าที่การใช้สินเชื่อ (Credit or Loans) ซึ่งมีหลายลักษณะ กล่าวคือ

2.1 การให้กู้แบบเบิกเกินบัญชี (Overdrafts) วิธีการคือ ธนาคารยอมให้ผู้กู้หรือลูกค้าเขียนเช็คสั่งจ่ายเงินเกินวงเงินที่ลูกค้าฝากอยู่ในบัญชีกระแสรายวัน ธุรกิจต่าง ๆ นิยมใช้วิธีนี้มากเพราะธุรกิจต้องหมุนเวียนเงินทุนอยู่ตลอดเวลา

2.2 การให้กู้แบบกำหนดวงเงิน (Credit Line) เป็นการให้กู้ตามวงเงินที่ตกลงกัน มีกำหนดระยะเวลาชำระคืนที่แน่นอนอาจชำระเป็นงวด ๆ หรือครั้งเดียวก็ได้

2.3 การรับซื้อลดตั๋วเงิน (Rediscount) เป็นการกู้ยืมชนิดหนึ่งที่ผู้กู้ต้องมีตั๋วเงินเป็นประกัน

2.4 การให้กู้เพื่อส่งสินค้าออก (Packing Credit) จัดหาทุนในรูปการให้กู้ยืมโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำ แก่ผู้ทำธุรกิจส่งออกเพื่อส่งเสริมให้แสวงหาเงินตราจากต่างประเทศ

2.5 การให้กู้เพื่อการเกษตรธนาคารพาณิชย์อาจจะให้เงินกู้แก่เกษตรกรและธุรกิจการเกษตรได้โดยมีอัตราดอกเบี้ยตามที่ทางการกำหนด

2.6 การให้กู้เพื่อการอุตสาหกรรม เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานการ
สั่งซื้อเครื่องจักร เป็นต้น

2.7 การให้กู้เงินเพื่อสั่งซื้อสินค้า แบ่งออกได้ 2 วิธี คือ วิธีเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต
(L/C) และไม่ต้องเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตก็ได้

2.8 การให้กู้ลักษณะอื่น ๆ เช่น การให้กู้เพื่อการเคหะ สิ้นเชื่อส่วนบุคคล สิ้นเชื่อ
เพื่อการเดินทางท่องเที่ยว สิ้นเชื่อเพื่อธุรกิจขนาดเล็กและสิ้นเชื่อเพื่อการศึกษา เป็นต้น

3. **หน้าที่ในการโอนเงิน** เป็นการดำเนินการเพื่อสนองความต้องการของพ่อค้า
ประชาชนที่มีความจำเป็นในการจัดส่งเงินจ่ายให้ต่อกัน ทั้งด้านการค้าและใช้จ่ายส่วนตัวภายใน
จังหวัดเดียวกัน หรือ ต่างจังหวัดทั่วประเทศ ที่ธนาคารมีสาขาดำเนินการอยู่

ลักษณะที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์

1. ธนาคารพาณิชย์มีลักษณะเป็นตัวกลางทางการเงินที่ระดมเงินออมจากประชาชน
ในรูปของเงินฝาก และจัดสรรเงินออมเหล่านั้นให้แก่ผู้ลงทุนอีกทีหนึ่ง
2. ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันที่รับฝากเงินประเภทที่จ่ายคืนเมื่อถูกทวงถามหรือ
เงินฝากกระแสรายวันซึ่งเป็นลักษณะที่พิเศษของธนาคารพาณิชย์
3. ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินประเภทเดียวที่สามารถสร้างเงินในรูปของเงิน
ฝากได้ ซึ่งทำให้ธนาคารพาณิชย์แตกต่างจากสถาบันการเงินอื่น
4. ธนาคารพาณิชย์เป็นแหล่งเงินกู้ระยะสั้น ที่ดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่เกี่ยวกับการค้า
การพาณิชย์ ซึ่งเป็นการกู้ยืมระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูง

ระบบธนาคารพาณิชย์แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ ระบบธนาคารเดี่ยว หรือระบบ
ธนาคารอิสระ ระบบธนาคารสาขา และระบบธนาคารกลุ่ม แต่ละระบบมีลักษณะดังนี้ (ชมเพลิน
จันทร์เรืองเพ็ญ, 2535 : 121- 122)

1. ระบบธนาคาร เดี่ยวหรือระบบธนาคารอิสระ (Independent or Unit Banking
System) เป็นบริษัทที่มีสำนักงานเพียงแห่งเดียวไม่เกี่ยวข้องกับธนาคารอื่น ไม่มีส่วนไปควบคุม
ธนาคารอื่นหรือธุรกิจอื่นใดอีก มักเป็นธนาคารที่ดำเนินงานเพื่อบริการชุมชนในท้องถิ่นที่ธนาคาร
ตั้งอยู่เท่านั้น แหล่งที่มาของทุนตลอดจนพนักงานเจ้าหน้าที่ ล้วนมาจากท้องถิ่นนั้น ๆ ระบบนี้เคย
นิยมใช้ในสหรัฐอเมริกาในช่วงศตวรรษที่ 18 และปัจจุบันก็ยังมีเหลืออยู่มากกว่าครึ่งหนึ่งของ
จำนวนธนาคารพาณิชย์ ทั้งหมด

2. ระบบธนาคารสาขา (Branch Banking System) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการ
ธนาคารที่มีสำนักงานมากกว่าหนึ่งแห่งขึ้นไป คือ มีสำนักงานใหญ่แห่งหนึ่งและมีสาขากระจายอยู่

ทั่วไปทั้งในและนอกประเทศ อาจจะมีการตั้งสำนักงานใหญ่ขึ้นเองหรือโดยการผนวกเอาธนาคารอื่นมาร่วมด้วย ประเทศอังกฤษเป็นผู้ที่สำคัญของระบบธนาคารสาขาและปัจจุบันประเทศไทยใช้ระบบธนาคารสาขานี้อย่างแพร่หลาย

3. ระบบธนาคารกลุ่ม (Group Banking System) มีลักษณะคือ มีบริษัท หรือธนาคารหนึ่งเป็นเจ้าของมีอำนาจควบคุมธนาคารหรือบริษัทในเครือของบริษัทเจ้าของ ธนาคารที่ถูกควบคุมอาจเป็นธนาคารในระบบธนาคารเดี่ยว หรือธนาคารในระบบสาขาก็ได้

เงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์นำเงินที่ได้จากการรับฝากเงิน การกู้ยืม และเงินทุนของตนเองไปให้กู้ยืมแก่ลูกค้า ลงทุนซื้อสินทรัพย์ทางการเงินและดำเนินธุรกิจอื่นในขอบเขตที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำได้ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 เพื่อก่อให้เกิดรายได้ต่อไป

ธุรกิจหลักของธนาคารพาณิชย์ คือ เงินให้กู้ยืม มีอัตราประมาณร้อยละ 75 เงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จะเป็นเงินให้กู้ยืมระยะสั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแหล่งที่มาของเงินทุน อันได้แก่ เงินรับฝากจากประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินรับฝากอายุประมาณ 1 ปี ด้วยเหตุนี้เงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์จึงมุ่งให้กู้ยืมเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในกิจการค้าปลีกและค้าส่ง อุตสาหกรรมและการนำเข้าและส่งออกสินค้า รวมกันมากกว่าร้อยละ 50 ของเงินให้สินเชื่อทั้งหมด กิจการดังกล่าวนับเป็นภาคเศรษฐกิจที่เจริญแล้วและให้ผลตอบแทนต่อเงินลงทุนสูง ส่วนในภาคเศรษฐกิจที่ยังไม่เจริญ เช่น ภาคเกษตรนั้น ธนาคารพาณิชย์ถูกกำหนดโดยข้อบังคับของธนาคารแห่งประเทศไทยให้ปล่อยสินเชื่อหรือให้กู้ยืมแก่ภาคเกษตรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 13 ของยอดเงินฝากรวมของธนาคารนั้นในสิ้นปีที่ผ่านมา โดยจะดำเนินการให้กู้ยืมเองหรือนำไปฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนำไปให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรกู้ยืมแทน ตามนโยบายของทางราชการที่ต้องการให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยสินเชื่อไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาชนบทซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรกรรม เงินให้กู้ยืมอีกประเภทหนึ่งที่ธนาคารพาณิชย์ให้ความสนใจและให้กู้ยืมมากขึ้นคือ การให้กู้ยืมแก่บุคคลทั่วไปเพื่อจัดหาที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นเงินให้กู้ยืมที่มีความเสี่ยงน้อยมากสำหรับธนาคารพาณิชย์เอง แต่เป็นเงินกู้ในระยะค่อนข้างยาว การให้กู้ยืมหรือการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์แยกได้เป็น 3 ประเภท คือ (1) เงินให้กู้ยืม (2) เงินเบิกเกินบัญชี (3) ตัวเงินซื้อลด

1. **เงินให้กู้ยืม** เป็นเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้แก่ลูกค้าเป็นเงินก้อน ลูกค้าผู้กู้จะเบิกเงินไปได้ทั้งจำนวนเพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของตน ผู้กู้ต้องชำระดอกเบี้ยเต็มตามจำนวนเงินที่กู้ นับตั้งแต่วันที่เริ่มสัญญาผู้กู้ไม่ว่าผู้กู้จะเบิกเงินก้อนนั้นไปใช้หรือยังฝากไว้กับธนาคาร ดังนั้น ผู้ที่ขอเงินประเภทนี้จะต้องมีโครงการใช้เงินพร้อมอยู่แล้ว และหากมีเงินเหลือก็ต้องแสวงหาที่ลงทุนชั่วคราวเพื่อให้เงินที่เหลือได้ดอกผลพอจะชดเชยกับส่วนของดอกเบี้ยที่ต้องเสียสำหรับเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์

2. **เงินเบิกเกินบัญชี** แตกต่างจากเงินให้กู้ตรงที่ว่า เมื่อผู้กู้ทำสัญญาขอรูปแบบเบิกเงินเกินบัญชีกับธนาคารแล้ว ธนาคารยังไม่ถือว่าผู้กู้เป็นลูกหนี้ของธนาคาร จนกว่าผู้กู้จะได้ใช้จ่ายเงินเกินบัญชีกระแสรายวันที่ตนมีอยู่กับธนาคาร ธนาคารจะยินยอมให้ผู้กู้เบิกเงินเกินจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีกระแสรายวันของผู้กู้ได้เท่ากับจำนวนเงินที่กำหนดเอาไว้ในสัญญา ภายในช่วงเวลาอายุของสัญญา ผู้กู้จะใช้จ่ายเมื่อใดก็ได้ตามต้องการ และเมื่อใดที่ผู้กู้มีเงินก็นำเงินมาฝากเข้าบัญชีเพื่อลดยอดเงินส่วนที่เบิกเกินบัญชีลง ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยเฉพาะส่วนที่เจ้าของบัญชีเบิกเกินบัญชี และเฉพาะวันที่มีการเบิกเกินบัญชีจริงเท่านั้น สัญญาเงินกู้ชนิดนี้เป็นสัญญาที่สะดวกสำหรับผู้ทำการค้าที่บางเวลาต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมาก แต่ต้องการเงินไปใช้เป็นช่วงเวลาไม่นานนัก วิธีเบิกเกินบัญชีเป็นวิธีปฏิบัติของการธนาคารพาณิชย์ในอังกฤษและในประเทศไทยด้วย ส่วนวิธีการให้กู้ยืมเงินก้อนเป็นวิธีที่ธนาคารพาณิชย์ในสหรัฐอเมริกานิยมใช้ในการให้กู้ยืมเงินแก่ลูกค้า

3. **ตัวเงินซื้อลด** เป็นวิธีการให้เงินกู้เพื่อการค้าโดยธนาคารพาณิชย์จะรับซื้อตัวเงินที่พ่อค้ารายหนึ่งออกให้พ่อค้าอีกรายหนึ่ง ตัวเงินนี้เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้น เนื่องจากการซื้อขายสินค้าซึ่งจะมีการชำระเงินในภายหลัง พ่อค้าที่ได้รับตัวเงินแต่ต้องการเงินสดไปใช้จะนำตัวเงินนี้ไปขายลดต่อให้กับธนาคารพาณิชย์ ตัวเงินประเภทนี้จะเป็นตัวที่มีการชำระเงินตามจำนวนที่ระบุไว้บนหน้าตัวในวันที่ตัวเงินครบกำหนด ธนาคารรับซื้อตัวเงินในรูปของการซื้อลด คือ ธนาคารให้ราคาแก่ผู้ที่นำตัวเงินมาขายไม่เต็มตามราคาที่ระบุไว้บนหน้าตัว ส่วนต่างของจำนวนเงินที่ธนาคารชำระเป็นค่าซื้อลดตัวเงินกับจำนวนเงินที่ธนาคารได้รับตามหน้าตัวเงิน เมื่อครบกำหนด คือ ดอกเบี้ยที่ธนาคารได้รับจากการซื้อลดตัวเงินดังกล่าว ตัวเงินมี 3 ชนิด คือ เช็ค ตัวสัญญาใช้เงิน และตัวแลกเงิน ตัวเงินส่วนใหญ่ที่ธนาคารพาณิชย์ซื้อลดไว้ ได้แก่ เช็ค

ในการให้กู้ยืมเงินด้วยวิธีต่างๆ ธนาคารพาณิชย์จะต้องพิจารณาด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้มีความมั่นใจพอสมควรว่าจะได้เงินคืนเมื่อครบกำหนดตามสัญญา ถ้าเป็นการกู้ไปทำธุรกิจจะต้องศึกษาฐานะทางการเงินของธุรกิจและโครงการที่จะนำเงินกู้ไปใช้ว่าเหมาะสมและให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ ธนาคารอาจจะให้กู้ยืมโดยให้มีผู้ค้ำประกันหรือเรียกหลักทรัพย์เป็นประกันการชำระหนี้คืนเมื่อครบกำหนด

เงินให้สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan – NPL)

เนื่องจากธุรกิจหลักของธนาคารพาณิชย์คือการให้สินเชื่อ ซึ่งลูกหนี้ของธนาคารพาณิชย์อาจจะไม่สามารถชำระคืนเงินต้นหรือดอกเบี้ยได้ทันในระยะเวลาที่กำหนดทำให้ธนาคารพาณิชย์มีสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan – NPL) ซึ่งหมายถึง ลูกหนี้เงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ที่ไม่สามารถชำระคืนเงินต้นหรือดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารพาณิชย์เป็นระยะเวลาเกินกว่า 3 เดือนหากพิจารณาในเชิงปริมาณ การพิจารณาว่าลูกหนี้รายใดจะเป็นสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือไม่จะพิจารณาเป็นรายบัญชีและให้นับเฉพาะบัญชีที่ผิดนัดเกิน 3 เดือนขึ้นไป

การเกิดวิกฤตในสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan – NPL) ทำให้รายได้ของธนาคารพาณิชย์ลดลงจนถึงขั้นไม่ได้รับคืนเงินกู้ ธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายจึงต้องตั้งสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และจัดชั้นหนี้ที่สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย (สุรักษ์ บุนนาค และวณิ น้อยเกียรติกุล, 2538 : ออนไลน์).

หลักการทางบัญชีของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและการจำหน่ายหนี้สูญ

ในสภาพความเป็นจริงทางธุรกิจ แม้ลูกหนี้ส่วนใหญ่จะชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด หรือตามที่คาดหมายไว้ แต่ก็มีความเสี่ยงที่ลูกหนี้บางรายไม่ชำระหนี้ และในทางปฏิบัติจะไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าลูกหนี้รายใดจะไม่ชำระหนี้ จนกว่าจะถึงกำหนดชำระหรือได้มีการทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว ทำให้มูลค่าของลูกหนี้ที่จะแสดงในงบการเงินมีจำนวนสูงกว่าความเป็นจริง ดังนั้นจึงต้องมีการประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ขึ้นจำนวนหนึ่งกันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งมีลักษณะเป็นบัญชีปรับมูลค่า นำไปหักลดบัญชีลูกหนี้ เพื่อให้แสดงมูลค่าสุทธิที่ใกล้เคียงกับมูลค่าตามความเป็นจริง (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2531 : 5)

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบันทึกบัญชีลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บเงินไม่ได้ การประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญ ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญ หนี้สูญได้รับคืน การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน ตามที่มาตรฐานการบัญชีได้กล่าวไว้โดยสรุปมีดังนี้

1. การบันทึกบัญชีลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บเงินไม่ได้ มีวิธีปฏิบัติทั่วไป 2 วิธี วิธีแรกคือวิธีตัดจำหน่ายโดยตรง จะไม่บันทึกรายการจนกว่าจะมีลูกหนี้สูญจริง จึงบันทึกเป็นผลเสียหายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น โดยการเดบิตบัญชีหนี้สูญซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่าย และเครดิตบัญชีลูกหนี้ส่วนอีกวิธีหนึ่งคือ วิธีตั้งค่าเผื่อ โดยจะประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้ โดยคำนวณจากยอดขายหรือยอดหนี้ แล้วบันทึกจำนวนที่ประมาณขึ้นนั้น โดยเดบิตบัญชีหนี้สงสัยจะสูญซึ่งเป็น

บัญชีค่าใช้จ่ายและเครดิตบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้ คือ บัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัย รายการนี้จะทำในรอบระยะเวลาบัญชีที่บันทึกการขาย

ในทางปฏิบัติวิธีตัดจำหน่ายโดยตรง เป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก แต่มีข้อบกพร่องที่ไม่เป็นไปตามหลักทฤษฎีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชีอีกทั้งมูลค่าของลูกหนี้ที่แสดงในงบดุลก็มีได้อยู่ในมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับจริง วิธีนี้จึงเป็นวิธีที่ไม่เป็นที่ยอมรับเว้นแต่ที่ว่าหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้มีจำนวนที่ไม่มีนัยสำคัญ วิธีตั้งค่าเผื่อ เป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชี และบัญชีลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี จะแสดงในมูลค่าที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแม้ว่าวิธีนี้จะต้องมีการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญขึ้นก็ตาม การประมาณอาจจะทำได้โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต สภาพของตลาดในปัจจุบันและการวิเคราะห์ยอดลูกหนี้ค้างชำระ

เนื่องจากจำนวนเงินของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้มีลักษณะเป็นผลเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น วิธีตั้งค่าเผื่อจะเป็นวิธีที่เหมาะสมก็ต่อเมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ ว่าทรัพย์สินจะมีมูลค่าลดน้อยลงและผลเสียหายนั้นสามารถประมาณได้โดยสมเหตุสมผล

2. การประมาณหนี้สงสัยจะสูญ วิธีที่นิยมใช้ดังนี้

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (2531 : 5-8) ได้ออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 11 มีสาระสำคัญดังนี้

2.1 กำหนดเป็นร้อยละของยอดขาย วิธีนี้กิจการจะต้องวิเคราะห์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับจำนวนลูกหนี้ที่เก็บไม่ได้ เทียบเป็นอัตราส่วนกับยอดขาย คือ กำหนดเป็นร้อยละของยอดขายรวม โดยถือว่าการขายเป็นรายการที่ก่อให้เกิดลูกหนี้และอัตราส่วนของการขายสัมพันธ์กับจำนวนหนี้ที่เก็บไม่ได้ หรือ กำหนดเป็นร้อยละของยอดขายเชื่อ โดยถือว่าการขายเชื่อสัมพันธ์โดยตรงกับลูกหนี้ส่วนการขายเงินสดไม่ได้ก่อให้เกิดลูกหนี้แต่อย่างใด

2.2 กำหนดเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ โดยการวิเคราะห์จากประสบการณ์ที่ผ่านมา กิจการจะสามารถประมาณอัตราร้อยละของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้ต่อยอดลูกหนี้ที่ค้างอยู่ได้คือ กำหนดเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ โดยถือว่าอัตราส่วนของจำนวนหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ทั้งหมดจะคงที่ หรือ กำหนดโดยการจัดกลุ่มลูกหนี้จำแนกตามอายุของหนี้ที่ค้างชำระลูกหนี้ที่ค้างชำระนานจะนำมาคำนวณหาจำนวนหนี้สงสัยจะสูญด้วยอัตราร้อยละที่สูงกว่าลูกหนี้ที่เริ่มค้างชำระเกินกำหนด โดยถือว่าลูกหนี้ที่ค้างชำระนานจะมีโอกาสไม่ชำระหนี้มากกว่าลูกหนี้ที่เริ่มเกิดขึ้น

2.3 กำหนดโดยพิจารณาลูกหนี้แต่ละราย และจะรวมเฉพาะที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้เท่านั้นเป็นหนี้สงสัยจะสูญ วิธีนี้อาจจะกระทำได้ยากในทางธุรกิจที่มีลูกหนี้จำนวนมากราย

การประมาณหนี้สงสัยจะสูญ มาตรฐานการบัญชีได้สรุปไว้ว่า ควรใช้วิธีการประมาณที่เหมาะสมกับลักษณะลูกหนี้ของกิจการแต่ละแห่ง ถ้าหากสภาพของลูกหนี้โดยทั่วไปเปลี่ยนแปลง ก็ควรปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการประมาณให้เหมาะสมกับลักษณะของลูกหนี้ในขณะนั้น อัตราร้อยละที่นำมาใช้ในการประมาณการจะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงเสมอ เพื่อให้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงของธุรกิจ และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นของแต่ละกิจการจำนวนหนี้สงสัยจะสูญที่ประมาณได้เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนที่แสดงในบัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่แล้ว ถ้าหากจำนวนที่ประมาณได้มากกว่าก็จะต้องเพิ่มให้เท่ากับจำนวนที่ประมาณได้ โดยถือเป็นหนี้สงสัยจะสูญแสดงเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน แต่ถ้าจำนวนที่ประมาณได้มีน้อยกว่าจำนวนที่แสดงอยู่ในบัญชี ก็ให้ลดในจำนวนบัญชีลงให้เหลือเท่ากับจำนวนที่ประมาณได้ และรายการหนี้สงสัยจะสูญจะแสดงเป็นยอดเครดิตภายใต้หัวข้อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุน

3. ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญ มีแนวความคิดอยู่ 2 แนวคิด คือ แนวความคิดแรกเห็นว่าลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาควรพิจารณาเฉพาะลูกหนี้การค้าเท่านั้น โดยมีเหตุผลว่าลูกหนี้การค้าเป็นลูกหนี้ส่วนใหญ่ของกิจการและเกิดจากการดำเนินธุรกิจโดยตรงของกิจการ ในขณะที่ลูกหนี้อื่นมีจำนวนที่ไม่มีนัยสำคัญและไม่ได้สัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ที่เกิดขึ้น อีกทั้งจะเป็นการยุ่งยากในการประมาณการหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้อื่นแต่ละรายซึ่งมีลักษณะไม่เหมือนกัน ส่วนอีกแนวความคิดหนึ่งเห็นว่า ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญควรพิจารณาลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น โดยมีเหตุผลว่าลูกหนี้อื่นก็มีโอกาสที่จะไม่ชำระหนี้เช่นกัน ถ้าหากลูกหนี้อื่นไม่ชำระหนี้และไม่ได้ลดมูลค่าลงด้วยจำนวนค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญแล้วจะทำให้ลูกหนี้แสดงในงบการเงินด้วยมูลค่าที่สูงกว่าที่จะได้รับชำระ

อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการบัญชีได้สรุปว่า กิจการควรจะมีการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญ สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และตั้งเป็นบัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญนำไปลดมูลค่าของลูกหนี้ เพื่อให้แสดงมูลค่าสุทธิของลูกหนี้ตามจำนวนที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้ การพิจารณาจำนวนหนี้สงสัยจะสูญให้พิจารณาทั้งลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น และให้พิจารณาแยกต่างหากจากกัน

4. การตัดจำหน่ายหนี้สูญ เมื่อกิจการได้มีการติดตามทวงถามหนี้จนถึงที่สุดแล้วแต่ก็ยังไม่ได้รับชำระหนี้ก็ให้ตัดจำหน่ายบัญชีลูกหนี้รายนั้น ไปสู่บัญชีหนี้สูญและขณะเดียวกัน ก็ให้ลงบัญชีกลับรายการบัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกัน ในกรณีที่คาดหมายได้ค่อนข้างแน่นอนว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้ และยังคงตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญตามกฎหมาย ภาษีอากรไม่ได้ กิจการอาจจะตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญในทางบัญชีโดยลดจำนวนลูกหนี้ลง พร้อมกับลดจำนวนค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญลง

5. **หนี้สูญได้รับคืน** ในกรณีที่ได้รับเงินคืนจากลูกหนี้ที่ได้จำหน่ายบัญชีเป็นหนี้สูญไปแล้ว หรือกิจการสามารถติดตามทวงถามได้ในภายหลัง ให้บันทึกรายการหนี้สูญได้รับคืนเป็นรายได้อื่น สำหรับกรณีการจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นไปตามเกณฑ์กฎหมายภาษีอากร ส่วนกรณีการจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญเป็นเพียงรายการบัญชี ให้กลับรายการที่ให้บันทึกไว้ตอนจำหน่ายบัญชีลูกหนี้ และลงรายการรับชำระหนี้

6. **การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน** สำหรับการแสดงรายการเกี่ยวกับลูกหนี้และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ให้แสดงบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้การค้ำเป็นรายการหักจากลูกหนี้การค้ำ และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้อื่นก็ให้แสดงเป็นรายการหักจากลูกหนี้อื่นที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่แสดงลูกหนี้ในงบดุลด้วยมูลค่าสุทธิ ให้เปิดเผยจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

การกันเงินสำรองของธนาคารพาณิชย์ตามหลักเกณฑ์ทางบัญชี

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (2542 : 17-18) กล่าวถึงในแม่บทการบัญชีว่า

สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต และ

ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตของสินทรัพย์ หมายถึง ศักยภาพของสินทรัพย์ในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดแก่กิจการทั้งทางตรงและทางอ้อม ศักยภาพดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของการผลิตซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมดำเนินงาน หรืออาจอยู่ในรูปของความสามารถในการแปลงให้เป็นเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด

ตลอดจนได้กล่าวถึงการรับรู้สินทรัพย์ในงบดุล ควรรับรู้เมื่อมีความเป็นไปได้ก่อนข้างแม้ที่ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจะเข้าสู่กิจการ และสินทรัพย์นั้นมีราคาทุนหรือมูลค่าที่สามารถวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ

ดังนั้น เมื่อลูกหนี้เป็นสินทรัพย์ชนิดหนึ่งของกิจการ จึงต้องปฏิบัติตามแม่บทการบัญชีดังกล่าว และปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 เรื่อง “หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ” เกี่ยวกับการแสดงมูลค่าของลูกหนี้ไว้ในงบการเงิน ซึ่งกำหนดไว้ว่าจะต้องแสดงมูลค่าลูกหนี้ด้วยมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ต้องประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้และนำไปเป็นรายการหักออกจากบัญชีลูกหนี้เพื่อให้ลูกหนี้แสดงด้วยมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานบัญชีและสาขาวิชาชีพบัญชี (2551 : 32 - 35) กล่าวถึงการด้อยค่าและการไม่สามารถชำระหนี้ได้ของสินทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งกิจการต้องประเมินทุกวันที่ในบังคับว่าสินทรัพย์ทางการเงินหรือกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินมีหลักฐานที่ชัดเจนในการด้อยค่าหรือไม่ตามแนวทางมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับ 39 เรื่องการรับรู้และการวัดมูลค่าตราสารทางการเงิน ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยจะนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติในการกันสำรองหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญของเงินให้สินเชื่อและลูกหนี้ของธนาคารพาณิชย์ ดังนี้

หากมีหลักฐานชัดเจนว่ากิจการมีผลขาดทุนจากการด้อยค่าของเงินให้สินเชื่อและลูกหนี้หรือเงินลงทุนที่จะถือจนครบกำหนดที่แสดงด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย จำนวนผลขาดทุนจะถูกวัดจากผลต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีและมูลค่าปัจจุบันของประมาณการกระแสเงินสดในอนาคต (โดยไม่รวมขาดทุนด้านเครดิตในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น) คิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงตามสัญญาเดิมของสินทรัพย์ทางการเงินนั้น (ซึ่งได้แก่อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่ได้คำนวณในการรับรู้เมื่อเริ่มแรก) มูลค่าตามบัญชีจะถูกลดลงโดยตรงหรือผ่านบัญชีการปรับมูลค่าจำนวนผลขาดทุนจะถูกรับรู้ในงบกำไรขาดทุน

กิจการต้องประเมินเป็นลำดับแรกว่ามีหลักฐานที่ชัดเจนของการด้อยค่าเกิดขึ้นหรือไม่โดยพิจารณาแต่ละรายการของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีนัยสำคัญ และพิจารณาเป็นแต่ละรายการหรือเป็นกลุ่มสำหรับสินทรัพย์ทางการเงินซึ่งแต่ละรายการไม่มีนัยสำคัญ หากกิจการพิจารณาเป็นรายสินทรัพย์ทางการเงินแล้วเห็นว่าไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนของการด้อยค่าเกิดขึ้น (ทั้งกรณีของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีนัยสำคัญและสินทรัพย์ทางการเงินที่ไม่มีนัยสำคัญ) ให้ประเมินการด้อยค่าของสินทรัพย์เป็นกลุ่ม โดยรวมสินทรัพย์ทางการเงินที่มีลักษณะความเสี่ยงด้านสินเชื่อที่เหมือนกันเพื่อนำมาประเมินการด้อยค่าโดยรวมอีกครั้ง สำหรับสินทรัพย์ซึ่งถูกประเมินการด้อยค่าเป็นแต่ละรายการและรับรู้ขาดทุนจากการด้อยค่าแล้ว สินทรัพย์นั้นจะไม่ถูกรวมอยู่ในการประเมินการด้อยค่าเป็นกลุ่ม

หากในงวดการบัญชีต่อมา จำนวนของขาดทุนจากการด้อยค่าลดลง และการลดลงดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้รับรู้การด้อยค่า (เช่น การปรับอันดับความน่าเชื่อถือที่ดีขึ้นของลูกหนี้) ขาดทุนจากการด้อยค่าที่ได้รับรู้ไปก่อนหน้านี้จะถูกกลับรายการโดยตรงหรือโดยการปรับปรุงผ่านบัญชีการปรับมูลค่า การกลับรายการจะต้องไม่ส่งผลให้มูลค่าตามบัญชีทางการเงินสูงเกินกว่าราคาทุนตัดจำหน่ายหากไม่มีการรับรู้การด้อยค่าเกิดขึ้น ณ วันที่มีการกลับรายการจากการด้อยค่า จำนวนที่กลับรายการจะถูกรับรู้ในงบกำไรขาดทุนร่างมาตรฐานการบัญชี เรื่อง การรับรู้และการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน

จำนวนขาดทุนสะสมซึ่งถูกโอนออกจากส่วนของผู้ถือหุ้นและถูกรับรู้ในงบกำไรขาดทุน คือ ผลต่างระหว่างต้นทุนในการได้มา (สุทธิจากการจ่ายชำระคืนเงินต้นและการตัดจำหน่าย) และมูลค่ายุติธรรมในปัจจุบัน หักด้วยขาดทุนจากการค้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงินนั้นที่ได้รับรู้ในงบกำไรขาดทุนก่อนหน้านี้

หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันสำรองธนาคารพาณิชย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย

การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์นั้น มีผลกระทบต่อผู้คนเป็นจำนวนมากเนื่องจากรับฝากเงินของประชาชน หากรัฐไม่ควบคุมผู้ประกอบการให้คืออาจมีผู้ฉวยโอกาสดังกล่าวเพื่อหาผลประโยชน์จากประชาชนโดยมิชอบได้ กฎหมายที่ควบคุมธนาคารพาณิชย์ คือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งการควบคุมและการกำกับดูแลนั้น เป็นหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์กระทำหรืองดเว้นกระทำการได้ในกรณีต่อไปนี้

1. ดำรงเงินสดสำรองไม่ได้ตามอัตราส่วนที่กำหนดเป็นเงื่อนไข
2. ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องไม่ได้ตามอัตราส่วนที่กำหนดเป็นเงื่อนไข
3. รับฝากเงินหรือกู้ยืมเงินหรือก่อภาระผูกพัน โดยไม่ลงบัญชีให้ถูกต้องและครบถ้วนหรือสร้างรายการให้สินเชื่อไม่ตรงต่อความเป็นจริง
4. ให้สินเชื่อหรือลงทุนเกินอัตราที่กำหนด หรือให้สินเชื่อในลักษณะที่สังเกตเห็นได้ว่าจะเรียกคืนไม่ได้ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด
5. ให้สินเชื่อแก่หรือลงทุนในกิจการที่ธนาคารพาณิชย์หรือกรรมการของธนาคารพาณิชย์นั้น มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องหรือให้สินเชื่อแก่ผู้ถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์นั้น ในปริมาณเกินสมควรหรือมีเงื่อนไขหรือข้อกำหนดพิเศษผิดไปจากปกติ
6. ไม่ตัดสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ออกจากบัญชี
7. ไม่กันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้
8. กระทำการหรืองดเว้นกระทำการใดตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดขึ้นเพื่อพิทักษ์รักษาประโยชน์ของประชาชน

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 รวมทั้งฉบับแก้ไขเพิ่มเติมต่าง ๆ ได้บัญญัติให้สถาบันการเงินปิดบัญชีทุกงวดการบัญชีในรอบระยะเวลาหกเดือน ถ้าสถาบันการเงินมีสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ หรือสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ให้สถาบันการเงินตัดสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ออกจากบัญชีหรือกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้เมื่อสิ้นงวดการบัญชี เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ถ้านำสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ในส่วนที่ไม่ได้ตัดออกจากบัญชีหรือสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ในส่วนที่ไม่ได้กั้นเงินสำรองมาหักออกจากเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์นั้นแล้ว หากปรากฏว่าเงินกองทุนที่คงเหลือมีจำนวนต่ำกว่าเงินกองทุนที่ต้องดำรงตาม มาตรา 10 ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดมาตรการใด ๆ ให้ธนาคารพาณิชย์นั้นถือปฏิบัติจนกว่าจะได้ตัดสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ในส่วนนั้นหมดสิ้นไป หรือกั้นเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ในส่วนนั้นครบจำนวนแล้ว

การกั้นเงินสำรองหรือการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ของธนาคารพาณิชย์นั้นจะต้องทำการจัดชั้นลูกหนี้ตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์ก่อน จึงจะกั้นเงินสำรองได้ตามลูกหนี้ที่จัดชั้นธนาคารแห่งประเทศไทย จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกั้นเงินสำรองเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีการกั้นสำรองอย่างเพียงพอและสามารถรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการต่อค้าของสินทรัพย์ ที่ธนาคารพาณิชย์ได้ถือครองอยู่ได้ โดยเฉพาะเงินให้สินเชื่อซึ่งถือได้ว่าเป็นสินทรัพย์หลักของสถาบันการเงิน ในการออกประกาศเรื่องหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกั้นสำรองของธนาคารพาณิชย์เพื่ออ้างอิงอำนาจตามกฎหมายให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.2551 คือ ให้ธนาคารพาณิชย์กั้นเงินสำรองสำหรับผลต่างของยอดหนึ่งคงค้างกับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับจากลูกหนี้ หรือผลต่างของยอดหนึ่งคงค้างกับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับจากลูกหนี้ หรือผลต่างของยอดหนึ่งคงค้างกับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับจากการจำหน่ายหลักประกัน

ธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดชั้นสินทรัพย์และการกั้นเงินสำรองดังนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย : 2551)

1. การกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติ

ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดชั้นสินทรัพย์ การกั้นเงินสำรองและการจัดจำหน่ายสินทรัพย์ที่เสียหายหรืออาจเสียหายออกจากบัญชีไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์

2. การจัดชั้นสินทรัพย์

ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดชั้นสินทรัพย์ตามลักษณะสินทรัพย์เป็นรายบัญชีโดยต้องคำนึงถึงความเกี่ยวเนื่องของกระแสเงินสดของแต่ละบัญชีด้วยซึ่งหากกระแสเงินสดของลูกหนี้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้มีความเกี่ยวเนื่องกันก็อาจต้องจัดชั้นไว้ด้วยกัน โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้แบ่งประเภทการจัดชั้นไว้ดังนี้

2.1 สินทรัพย์จัดชั้นสูง หมายถึง สิทธิเรียกร้องซึ่งได้ปฏิบัติการโดยสมควร เพื่อให้ได้รับชำระหนี้แต่ไม่มีทางที่จะได้รับชำระหนี้

2.2 สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ หมายถึง สินทรัพย์ที่ลูกหนี้ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 12 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขตามสัญญาหรือวันที่ธนาคารพาณิชย์ทวงถามหรือเรียกให้ชำระคืน แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน

2.3 สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย หมายถึง สินทรัพย์ที่ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 6 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขตามสัญญาหรือวันที่ธนาคารพาณิชย์ทวงถามหรือเรียกให้ชำระคืน แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน

2.4 สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึง สินทรัพย์ที่ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 3 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขตามสัญญาหรือวันที่ธนาคารพาณิชย์ทวงถามหรือเรียกให้ชำระคืน แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน

2.5 สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษหรือสินทรัพย์จัดชั้นควรระวังเป็นพิเศษ หมายถึง สินทรัพย์ที่ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 1 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขตามสัญญาหรือวันที่ธนาคารพาณิชย์ทวงถามหรือเรียกให้ชำระคืน แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน

2.6 สินทรัพย์จัดชั้นปกติ หมายถึง สินทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่ผิคนัดชำระ

3. การกั้นเงินสำรองและการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ที่เสียหายหรืออาจเสียหาย

ธนาคารพาณิชย์ต้องตัดจำหน่ายสินทรัพย์และกั้นเงินสำรองตามลักษณะการจัดชั้นสินทรัพย์ ดังต่อไปนี้

3.1 สินทรัพย์จัดชั้นสูง ให้ธนาคารพาณิชย์ตัดออกจากบัญชีทั้งจำนวน

3.2 สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ จัดชั้นสงสัย หรือจัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ให้ธนาคารพาณิชย์กั้นเงินสำรองในอัตราร้อยละ 100 สำหรับส่วนต่างระหว่างยอดหนี้คงค้างตามบัญชีกับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับจากลูกหนี้ หรือมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับจากลูกหนี้หรือมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับจากการจำหน่ายหลักประกัน สำหรับหลักประกันประเภทอื่นนอกเหนือจากอสังหาริมทรัพย์สิทธิ การเช่าเครื่องจักร และยานพาหนะ ให้ธนาคารพาณิชย์นำมูลค่าของหลักประกันตามตารางสรุปประเภทของหลักประกันและมูลค่าของหลักประกันที่สามารถนำมาตัดออกจากราคาตามบัญชีของลูกหนี้

ก่อนการกันเงินสำรองตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดได้ โดยมีต้องคำนวณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้นับจากการจำหน่ายหลักประกันดังกล่าว

กรณีสินเชื่อย่อยที่สามารถจัดกลุ่มสินเชื่อที่มีลักษณะความเสี่ยงด้านเครดิตคล้ายคลึงกัน ได้อย่างเหมาะสม ธนาคารพาณิชย์สามารถเลือกกันเงินสำรองตามข้อ (2) หรือกันเงินสำรองแบบกลุ่มสินเชื่อ (Collective Approach) โดยใช้วิธีผลขาดทุนจากประสบการณ์ในอดีตตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

3.3 สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ หรือจัดชั้นปกติ ให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองโดยใช้ยอดคงค้างของต้นเงินที่ไม่รวมดอกเบี้ยค้างรับเป็นฐานในการคำนวณจากอัตราดังต่อไปนี้

(1) ร้อยละ 2 ของสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ

(2) ร้อยละ 1 ของสินทรัพย์จัดชั้นปกติ

กรณีสินเชื่อย่อยที่สามารถจัดกลุ่มสินเชื่อที่มีลักษณะความเสี่ยงด้านเครดิตคล้ายคลึงกัน ได้อย่างเหมาะสม ธนาคารพาณิชย์สามารถเลือกกันเงินสำรองตามข้อ (3) หรือกันเงินสำรองแบบกลุ่มสินเชื่อ (Collective Approach) โดยใช้วิธีผลขาดทุนจากประสบการณ์ในอดีตตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด แต่ทั้งนี้หากธนาคารพาณิชย์มีระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการคำนวณการกันเงินสำรองแบบกลุ่มสินเชื่อไม่เพียงพอ เช่น น้อยกว่า 5 ปี เป็นต้น ให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองตามที่คำนวณได้ในข้อ (3.1) หรือ (3.2) แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่า

4. การกันเงินสำรองที่เข้มงวดกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ประสงค์จะจัดชั้นสินทรัพย์และกันเงินสำรองโดยใช้เกณฑ์ที่เข้มงวดกว่าข้อกำหนดตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยให้ธนาคารพาณิชย์สามารถกระทำได้ ทั้งนี้ในกรณีที่ธนาคารมีความประสงค์จะตัดลูกหนี้ออกจากบัญชีเนื่องจากเห็นว่าไม่สามารถที่จะเรียกชำระหนี้คืนได้ เช่น ได้ดำเนินคดีทางกฎหมายแล้ว ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินที่จะชำระหนี้ได้ หรือไม่มีบุคคลค้ำประกัน หรือหลักประกันไม่มีค่าแล้ว ธนาคารพาณิชย์สามารถดำเนินการได้รวมถึงกรณีการตัดลูกหนี้ออกจากบัญชีสามารถตัดบัญชีได้บัญชีหนึ่งออกก็ได้และเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและเพื่อป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ธนาคารพาณิชย์ควร

4.1 กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ หรือแนวทางปฏิบัติในการตัดลูกหนี้ออกจากบัญชี และการควบคุมภายในให้ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้

4.2 การตัดลูกหนี้ออกจากบัญชีจะต้องไม่เป็นการเอื้อประโยชน์แก่กรรมการผู้บริหารระดับสูง ผู้ถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือกิจการที่บุคคลดังกล่าวมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง

การประเมินมูลค่าหลักประกันของธนาคารพาณิชย์

ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดแนวทางให้ธนาคารพาณิชย์สามารถนำมูลค่าหลักประกันการกู้ยืมที่คิดลดด้วยมูลค่าปัจจุบันแล้วนำมาหักออกจากยอดสินเชื่อก่อนแล้วจึงนำผลต่างมาตั้งเป็นค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ ดังนั้นธนาคารพาณิชย์ต้องทำการประเมินมูลค่าหลักประกันตามแนวทางการประเมินมูลค่าหลักประกันสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเพื่อใช้ถือปฏิบัติในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์จะนำมูลค่าหลักประกันดังกล่าวมาหักออกจากราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ในการคำนวณการกันเงินสำรองของสินทรัพย์ตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของธนาคารพาณิชย์ เพื่อเป็นการเน้นให้ธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญกับกระบวนการประเมินราคาหลักประกันต่างๆ โดยมุ่งหวังให้มูลค่าหลักประกันของธนาคารพาณิชย์ ที่ใช้ในการคำนวณการกันเงินสำรองนั้นสามารถสะท้อนกระแสเงินสดรับที่แท้จริงซึ่งคาดว่าจะได้รับคืนในปัจจุบัน นอกจากนี้ เพื่อให้มูลค่าอสังหาริมทรัพย์รอการขายของธนาคารพาณิชย์ สะท้อนตามภาวะตลาดที่เป็นปัจจุบัน จึงมีแนวนโยบายปฏิบัติในเรื่องนี้ให้สอดคล้องเช่นเดียวกับการประเมินราคาหลักประกัน

การประเมินมูลค่าของสินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันหรือมูลค่าตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการชำระหนี้ได้ดำเนินตามขั้นตอนและวิธีการประเมินที่เหมาะสมเพื่อประมาณการราคาของสินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันหรืออสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวที่ควรจะสามารถซื้อขายได้ในตลาด ทั้งนี้ การประเมินมูลค่าจะต้องจัดทำเป็นรายงานที่เป็นลายลักษณ์อักษรและต้องดำเนินการทำโดยผู้ประเมินราคาอิสระ

ผู้ประเมินราคาอิสระ หมายถึง (1) บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจให้บริการประเมินราคาสินทรัพย์ที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ทางวิชาชีพอันเหมาะสมตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กำหนดจากสมาคมวิชาชีพและ/หรือหน่วยงานรัฐที่กำกับดูแลผู้ประเมิน ซึ่งโดยทั่วไปมีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับมูลค่าตลาดของสินทรัพย์ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดและสถานการณ์ของตลาดสินทรัพย์ ณ เวลานั้น โดยเป็นผู้ประเมินราคาที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์นั้น และเป็นผู้ประเมินราคาที่ได้รับความคิดเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ให้เป็นผู้ประเมินราคาเพื่อวัตถุประสงค์สาธารณะและไม่เป็นผู้ที่ไม่ควรถูกรับรองจากธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศยกเลิกรายชื่อที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบให้เป็นผู้ชำนาญการประเมินราคาทรัพย์สินของธนาคารพาณิชย์ (2) ผู้ประเมินราคาที่ได้รับความคิดเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย

หลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันนี้ใช้สำหรับการประเมินมูลค่าหลักประกัน สำหรับสินทรัพย์จัดชั้นทุกประเภทตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดชั้น และการกันเงินสำรองของธนาคารพาณิชย์เพื่อนำมูลค่าของหลักประกันมาใช้ในการคำนวณการกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นทุกประเภท

การกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติ

ธนาคารพาณิชย์จะต้องกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติในการประเมินมูลค่าสินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันการให้กู้ยืมหรือให้สินเชื่อ และอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการชำระหนี้ หรือซื้อจากการขายทอดตลาด ในรวมถึงหลักเกณฑ์การทบทวนมูลค่าของสินทรัพย์ดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษรและนโยบายและวิธีปฏิบัติในการประเมินมูลค่าสินทรัพย์ดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์และต้องมีการสื่อสารหรือเผยแพร่ นโยบาย และวิธีปฏิบัติในการประเมินมูลค่าหลักประกันและอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับมาจากการชำระหนี้ หรือซื้อจากการขายทอดตลาดให้พนักงานผู้เกี่ยวข้องของธนาคารพาณิชย์ ทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด และกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ใช้บริการของผู้ประเมินราคาอิสระ ผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบและใช้ความระมัดระวังรอบคอบในการใช้ข้อมูลดังกล่าว

มาตรฐานการประเมินราคาและการตีราคา ในการประเมินราคาและการตีราคา ธนาคารพาณิชย์ จะต้องถือปฏิบัติ ดังนี้

1. ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพการประเมินมูลค่าทรัพย์สินในประเทศไทยที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ประกาศใช้ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในวงการวิชาชีพการประเมินราคาสินทรัพย์
2. รายงานการประเมินราคาและการตีราคาต้องมีข้อมูลและการวิเคราะห์ที่ชัดเจน และเพียงพอต่อการตัดสินใจกำหนดราคา ทั้งนี้ รายงานการประเมินราคาและการตีราคาดังกล่าว ต้องลงลายมือชื่อโดยผู้ประเมินราคาภายในของธนาคารพาณิชย์ ตามแต่กรณี

แนวทางการประเมินราคาและการตีราคา

1. ธนาคารพาณิชย์จะต้องทำการประเมินราคาหรือทำการตีราคาหลักประกันทุกประเภทสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย และสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญโดยสม่ำเสมอและให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาและการตีราคา สำหรับหลักประกันแต่ละประเภทตามตารางสรุปวิธีการประเมินราคาหรือตีราคา และความถี่ในการประเมินราคาหรือตีราคา

ทั้งนี้ สำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติและสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ ให้ธนาคารพาณิชย์ประเมินราคาหรือตีราคาเมื่อพิจารณาว่าเป็นหลักประกันในการให้สินเชื่อหรือ

ก่อนการผูกพันต่าง ๆ และให้พิจารณาความถี่ในการประเมินมูลค่าหลักประกันตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายการความเสี่ยงของแต่ละธนาคารพาณิชย์เอง

2. กรณีอสังหาริมทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์ได้มาจากการชำระหนี้ หรือซื้อจากการขายทอดตลาดให้ทำการประเมินราคาหรือราคาหรือตีราคาเป็นประจำทุกปี

3. ธนาคารพาณิชย์ต้องพิจารณาการด้อยค่าหรือมูลค่าที่ลดลงของสินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันเมื่อมีข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่าหลักประกันนั้นมีมูลค่าลดลง หรือมีการเสื่อมราคาตามอายุการใช้งาน

การตรวจสอบของผู้ตรวจสอบธนาคารแห่งประเทศไทย ในกรณีที่ผู้ตรวจสอบของธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่า การประเมินราคาหรือการตีราคาของธนาคารพาณิชย์มิได้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวข้างต้น หรือมิได้มีการวิเคราะห์ หรือขาดข้อมูล หรือขาดเอกสารหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ ก็อาจพิจารณาสั่งการให้ธนาคารพาณิชย์ปรับลดมูลค่าตลาดลงตามความเหมาะสม หรือสั่งการให้มีการประเมินราคาหรือตีราคาใหม่ได้

มูลค่าปัจจุบัน (Present Value)

มูลค่าปัจจุบัน (Present Value) คือ การคำนวณหาค่าของเงินที่จะได้รับในอนาคตว่าจะมีมูลค่าเท่าไรในปัจจุบัน มูลค่าในอนาคตจะมีมูลค่าปัจจุบันมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระยะเวลาและอัตราส่วนลดที่ใช้ในการคำนวณ

มูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ช่วยในการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพราะการลงทุนในธุรกิจทุกประเภทจะมีระยะเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ เมื่อมีระยะเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องจะทำให้มูลค่าเงินที่ได้รับในแต่ละปีในอนาคตต่างกันแม้ว่าจะเป็นเงินจำนวนเดียวกัน เช่น เงินมูลค่า 100 บาทในปัจจุบัน ย่อมมีมูลค่ามากกว่าเงิน 100 บาทในอนาคตอีก 1 ปีข้างหน้า เนื่องจากผลของดอกเบี้ยเงินฝาก ระยะเวลา และอัตราดอกเบี้ยเป็นสิ่งกำหนดมูลค่าปัจจุบัน ถ้าอัตราดอกเบี้ยยิ่งสูงมากขึ้นเท่าใด มูลค่าปัจจุบันของเงินจำนวนนั้นจะยิ่งลดลงเท่านั้น (เรวดี ช้างบุญชู, 2551 : ออนไลน์)

การกันเงินสำรองตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามแนวทางของมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard – IAS) ฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และการวัดมูลค่าตราสารทางการเงิน นั้น จะนำเครื่องมือทางการเงิน เกี่ยวกับเรื่องของมูลค่าเงินตามเวลามาใช้ประกอบการกันสำรอง ภายใต้สมมติฐานว่าเงินให้หลักประกันการกู้ยืมเงินของลูกหนี้ ณ วันให้สินเชื่อกับมูลค่าหลักประกันในอนาคตย่อมมีการเรียงของการด้อยค่าของสินทรัพย์เกิดขึ้น ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงนำเรื่องของมูลค่าปัจจุบัน (Present Value) มาใช้ประกอบการกันเงินสำรองของธนาคารพาณิชย์

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา พลพิมพ์ (2549) ได้ทำการศึกษาถึงแนวทางการตั้งค่าเพื่อหนีสงสัยจะสูญ และการจำหน่ายหนี้สูญของสถาบันการเงิน โดยใช้วิธีการค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือและเอกสาร มาตรฐานการบัญชี ประมวลรัษฎากร ประกาศ คำสั่ง ระเบียบ ข้อหาหรือและแนววินิจฉัยของกรม สรรพากร ตลอดจนประกาศ คำสั่ง หนังสือเวียนของธนาคารแห่งประเทศไทย รวมทั้งศึกษา งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินของสถาบันการเงิน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ลูกหนี้ เป็นสินทรัพย์ประเภทหนึ่ง ตามมาตรฐานการบัญชีกำหนดให้แสดงไว้ในงบการเงินด้วยมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน โดยมีบัญชีค่าเพื่อหนีสงสัยจะสูญเป็นบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้ ในขณะที่เดียวกัน ธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการเงิน ได้กำหนดให้มีการกันสำรองหรือตั้ง ค่าเพื่อหนีสงสัยจะสูญ และจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี และวาง หลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการจัดชั้นลูกหนี้ก่อนการกันเงินสำรอง ทั้งนี้ เกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้ แบ่งได้ เป็น 6 ระดับ คือสินทรัพย์จัดชั้นสูญ สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย สินทรัพย์ จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ และสินทรัพย์จัดชั้นปกติ ลูกหนี้ที่จะน นำมาพิจารณาหนีสงสัยจะสูญ มีทั้งลูกหนี้จากการประกอบกิจการและประเภทอื่น ๆ หากเป็นไป ตามเกณฑ์การจัดชั้นต้องกันเงินสำรองโดยไม่มีข้อยกเว้น อัตราการกันเงินสำรองจะต่างกันสำหรับ สินทรัพย์จัดชั้นแต่ละประเภท แต่สามารถจัดชั้นและกันเงินสำรองในอัตราที่เข้มงวดกว่าที่กำหนด ได้ หากจัดชั้นลูกหนี้เป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูญต้องจำหน่ายเป็นหนี้สูญ การกันเงินสำรองและการ จำหน่ายเป็นหนี้สูญสามารถถือเป็นรายการทางภาษีได้

เจษฎา ธรรมมณีโชติ (2547) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของการปรับปรุงโครงสร้าง หนี้ต่อการกันสำรองหนี้ กรณีศึกษา ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โดยเก็บรวบรวมข้อมูล ต่าง ๆ จากฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงเว็บไซต์ของธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นราย เดือนตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2545 ถึงเดือน มีนาคม 2547 และในส่วนของ การเก็บข้อมูลของอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม ก็จะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประกาศอัตราดอกเบี้ยที่คิดจากลูกค้าเงินกู้ยืม ของฝ่ายปฏิบัติการสินเชื่อ ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า การ นำเอาหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้มาใช้มีผลต่อการลดปริมาณกันสำรองหนี้ นั่น ผลสรุปที่ ได้ยังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาหรือเป็นไปตามข้อสมมติฐาน จึงส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อที่ไม่ ก่อให้เกิดรายได้ยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขต่อไป ด้วยสาเหตุจากสภาพคล่องของกิจการที่ ยังขาดความน่าเชื่อถือ และจากการที่ลูกค้ายังไม่มีความสามารถที่แท้จริงที่จะผ่อนชำระหนี้คืน ธนาคารได้ มีเพียงแต่การรับซื้อหลักทรัพย์จากลูกหนี้โดยมีสัญญาขายคืนเท่านั้น ที่จะเป็นการ

แก้ปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องนำเงินเข้าชำระหนี้ในช่วงระยะเวลาตามกำหนดของสัญญา แต่ด้วยการที่ธนาคารจะรับซื้อหลักทรัพย์ของลูกหนี้นั้นๆ จะต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการซื้อคืนของลูกหนี้ด้วย อีกทั้งวิธีการดังกล่าวยังไม่สามารถจะปฏิบัติได้อย่างจริงจัง เพราะปัจจุบันธนาคารก็มีหลักทรัพย์ที่ถือไว้เป็นจำนวนมากอยู่แล้ว สำหรับการศึกษาถึงผลกระทบของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม พบว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมมีผลต่อปริมาณสินทรัพย์ที่จะนำไปใช้เพื่อการกันสำรองหนี้ในทิศทางเดียวกัน และเป็นไปตามสมมติฐานที่ทำการศึกษา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยจะมีผลโดยตรงต่อการผ่อนชำระหนี้ เพราะอัตราดอกเบี้ยเป็นตัวกำหนดความสามารถในการผ่อนชำระหนี้คืนธนาคาร โดยเฉพาะลูกค้ำของระบบธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลผู้มีรายได้น้อย ซึ่งจะได้รับผลกระทบอย่างมากต่อการชำระหนี้คืนธนาคาร ดังนั้นหากธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการประกาศปรับลดอัตราดอกเบี้ยให้ต่ำลง กู้จะส่งผลกระทบต่อแก้ไขปัญหาสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ให้ลดลงได้ ทั้งยังจะเป็นการเร่งฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจของประเทศในด้านอสังหาริมทรัพย์และกิจการที่มีเงินกู้ยืมอยู่กับธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบธนาคารพาณิชย์ในการเพิ่มขีดความสามารถในการนำสินทรัพย์มีอยู่ของธนาคารมาใช้ ในการเสริมสภาพคล่องของระบบธนาคารเอง แทนที่จะนำไปใช้เพื่อการกันสำรองหนี้อีกต่อไป